

Alþingi
Erindi nr. P 139/191
komudagur 9.11.2010

NSS

naturuvernd@nss.is

8. nóvember 2010.

Nefndasvið skrifstofu Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Efni: Athugasemdir við frumvarp til laga um verndar- og nýtingaráætlun vegna virkjunar fallvatna og háhitasvæða. Þskj. 81 – 77. mál.

Náttúruverndarsamtök Suðurlands (NSS) gera hér með, í annað sinn, athugasemdir við frumvarp til laga um verndar- og nýtingaráætlun vegna virkjunar fallvatna og háhitasvæða, (áður send athugasemd NSS dags. 8. ágúst 2010 - þskj. 1280 – 660. mál).

NSS telja frumvarpið jákvætt skref, svo langt sem það nær, til að nálgast lausn á því umdeilda máli sem hér um ræðir. Frumvarpið er þó allt of seint fram komið, það hefði átt að fá afgreiðslu Alþingis á sl. vetri. Mörg sveitarfélög eru með breytingar á aðalskipulagi í vinnslu sem skarast geta við niðurstöður 2. áfanga rammaáætlunar sem lögum um verndar- og nýtingaráætlun vegna virkjunar fallvatna og háhitasvæða er væntanlega ætlað að taka á.

NSS vilja ítreka þá skoðun að besta leiðin til að komast skrefi nær sáttum varðandi nýtingu náttúruauðlinda er að náttúruvernd, sem kostur til nýtingar, hafi sama vægi og nýting til orkuvinnslu. Umrætt frumvarp – rétt eins og rammaáætlun um vernd og nýtingu - tekur meira tillit til nýtingar orkukosta en til náttúruverndar og annarrar sjálfbærrar nýtingar s.s. útivistar og ferðamennsku.

NSS vilja benda á nokkur atriði í frumvarpinu tll umræðu við vinnslu frumvarpsins.

3.gr.

“ Verndar- og nýtingaráætlun tekur til landsvæða og virkjunarkosta sem verkefnisstjórn skv. 8. gr. hefur fjallað um og hafa uppsett rafafi 10 MW eða meira eða uppsett varmaafi 50 MW eða meira”.

NSS vekja athygli á að minni virkjanakostir með rafafi undir 10 MW eða varmaafi undir 50 MW geta haft mikil og ófyrirséð umhverfisáhrif og jafnvel breytt þeim forsendum sem rammaáætlun byggir á.

Sem dæmi má nefna að skilgreindur virkjanakostur í fallvatni, skv. rammaáætlun, gæti flokkast í verndarflokk og fengið viðeigandi friðlýsingu. Landeigandi að sama fallvatni gæti á sama tíma undirbúið og nýtt virkjanakost undir 10 MW án afskipta viðkomandi stjórnvalda þar sem slíkir virkjanakostir falla ekki undir verkefnisstjórn skv. 8. grein.

NSS telja að allir virkjanakostir, að undanskyldum smá raf- eða varmaafsvirkjunum sem eingöngu eru til einkanota, eigi skilyrðislaust að fá umfjöllun verkefnisstjórnar skv. 8. grein.

5. gr.

Í 3. mgr. hefst þannig: „*Heimilt er að veita leyfi tengd orkurannsóknnum og stunda orkurannsóknir sem ekki eru leyfisskyldar vegna virkjunarkosta í biðflokki ...*”

Rannsóknir á afkastagetu jarðhitasvæða verða ekki gerðar öðruvísi en að þeim fylgi varanlegt rask og mannvirkjagerð, þ.e. vegir með mikið burðarþol og stór borplön. Ekki er hægt að fallast á að fram fari rannsóknir á svæðum í biðflokki sem geta rýrt verndargildi svæðanna. Dæmi eru um að orkufyrirtækin hafi spillt dýrmætum svæðum með rannsóknnum af þessu tagi og má þar nefna rannsóknarboranir við Trölladyngju á Reykjanesskaga. Í markmiðum frumvarpsins kemur fram að rammaáætlun sé ætlað að taka tillit til nokkurra þátta, s.s. verndargildis náttúru, haga verður rannsóknnum þannig að rannsóknir á einum þætti (s.s. afkastagetu jarðhitasvæða) rýri ekki vægi annarra þátta sem áætluninni er ætlað að fjalla um. Með því að skipta orðinu „orkurannsóknir“ út fyrir orðið „yfirborðsrannsóknir“ í ákvæðinu yrði komið í veg fyrir það að orkufyrirtækin geti haldið áfram að ná sínu fram með því að rýra verndargildi svæðanna með landslagsraski og náttúruspjöllum áður en tími gefst til þess að leggja mat á verndargildið.

6. gr.

„*Þrátt fyrir 2. mgr. er unnt að fengnu samþykki Umhverfisstofnunar að heimila yfirborðsrannsóknir á svæðum í verndarflokki*”.

NSS telur að skýrt verði að koma fram að yfirborðsrannsóknir á svæðum í verndarflokki og á friðlýstum svæðum séu ekki framkvæmdar í þágu orkurannsókna.

Ákvæði til bráðabirgða:

Í bráðabirgðaákvæði frumvarpsins kemur fram að verkefnisstjórn sem skipuð var af iðnaðarráðherra í samráði við umhverfisráðherra 24. ágúst 2007 eigi að skila tillögum sínum til iðnaðarráðherra. Tillagan fjallar með afgerandi hætti um mál sem verkefnisstjórn rammaáætlunar er ætlað að fjalla um að fengnum þeim upplýsingum og gögnum sem afla þarf til þess að afstaðan geti talist faglega ígrunduð. NSS telja rétt að strax verði skipuð ný verkefnisstjórn skv. 8. grein vegna mögulegs vanhæfis núverandi nefndarmanna til að fjalla um málið. Ekki er t.d. við hæfi að kjörnir alþingismenn eigi sæti í verkefnisstjórninni og ber þegar í stað að skipa nýja fulltrúa ef fulltrúar í verkefnisstjórn taka sæti á Alþingi eða takast á hendur önnur hagsmunatengd störf.

Í athugasemdum við frumvarpið í kafla; VII. Orkurannsóknir og staða rannsóknna- og nýtingarleifa vegna orkuvinnslu er birt tafla með yfirliti yfir útgefin rannsóknaleyfi í upphafi árs 2010 á grundvelli laga nr. 57/1998

Í lok kaflans er fjallað um umsóknir um rannsóknaleyfi sem ekki hafa verið veitt. „*Frá setningu laga nr. 57/1998 hefur verið sótt um rannsóknarleyfi á talsvert fleiri svæðum, en leyfin ekki verið veitt af ýmsum ástæðum. Í júlí 2007 vísaði iðnaðarráðherra frá umsóknnum um rannsóknarleyfi í Brennisteinsfjöllum, Kerlingarfjöllum, Torfajökulssvæðinu, Langasjó, Grændal og á Fremrinámasvæðinu, þar sem um óröskuð svæði væri að ræða. Orkustofnun hefur nú til afgreiðslu þrjár umsóknir um rannsóknarleyfi, þar af tvær umsóknir um rannsóknarleyfi á vatnasviðum Skaftár og Tungufljóts í Skaftártungu og ein umsókn er um rannsóknarleyfi vegna sjávarfallavirkjunar í Hvammsfirði á Breiðafirði*”.

NSS vekja athygli á að ofangreind umfjöllun í athugasemdum við frumvarpið er villandi og beinlínis röng, sbr. eftirfarandi staðreyndir:

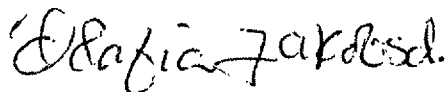
„**Þann 8. júlí 2010 gaf Orkustofnun út „Rannsóknarleyfi á vatnasviðum Skaftár og Tungufljóts í Skaftártungu“ til „Suðurorku ehf“ kennitala 660309-2410**“.

NSS telja algjörlega óásættanlegt að Orkustofnun hafi, í umboði iðnaðarráðherra, gefið út rannsóknaleyfi á hinu mjög svo náttúrufarslega viðkvæma vatnasviði Skaftár og Tungufljóts, á meðan annar áfangi rammaáætlunar er enn í ferli og til umfjöllunar á Alþingi. Svæði það sem rannsóknarleyfið nær yfir er mjög víðfemt og nær allt frá Vatnajökli, yfir að Torfajökli, yfir Skaftáreldahraun og langleiðina niður að ströndinni. Veiting rannsóknaleyfisins til Suðurorku er einnig sérstaklega óviðeigandi þar sem í tillögu að aðalskipulagi Skaftárhrepps 2010 – 2022 er iagt til að Langisjór og nærliggjandi svæði verði hluti af Vatnajökulsþjóðgarði. Aðalskipulagstillagan er en til umfjöllunar hjá sveitarstjórn Skaftárhrepps. Þessi málsmeðferð stjórnvalda er síst til þess fallin að skapa sátt um vernd og nýtingu eins og rammaáætlun er þó ætlað að gera.

NSS krefst þess að útgáfa rannsóknarleyfisins til Suðurorku hafi á engan hátt áhrif á röðun og flokkun virkjanakosta við úrvinnslu rammaáætlunar, þegar lög um verndar- og nýtingaráætlun vegna virkjunar fallvatna og háhitasvæða hafa tekið gildi.

Virðingarfyllt,

F.h. Náttúruverndarsamtaka Suðurlands



Ólafía Jakobsdóttir formaður